

Beeld/spraak

Frank BAHNMÜLLER / Jozefien VAN HUFFEL

MECHELEN | Het is weinig waarschijnlijk, maar stel. Stel dat de zondvloed morgen komt. Dan schoven ze nu vast al aan, aan de ingang van de ark. Ze? Een koppel zenuwachtig loeiende espressomachines. Een stel alerte smartphones met gps, klaar om te speuren naar land. Of zou er ook nog plaats zijn voor de runderen en duiven van weleer? Aan de Dijle in Mechelen is de ark alvast klaar, dankzij deze ijverige bende die de eerste communie voorbereidde. En de mensen? Het is weliswaar weinig waarschijnlijk. Maar stel dat...

Kleuters met faalangst

ZIEZOZORGEN

Lieve SWINNEN

„Ja, bovenstaande titel las u goed. Ook bij kleuters komt faalangst voor. Ik baseer me op uitspraken van deskundigen in het artikel *Prestatiedruk van in de pampers* in *De Standaard Weekblad* van 20 april. Zij stellen dat we teveel gericht zijn op wat kinderen nog niet kunnen, op wat er mis is of mis zou kunnen gaan. Wat vlot loopt daarentegen vindt men vanzelfsprekend.

Kinderen worden niet meer gevolgd, zo blijkt, ze worden achtervolgd. Nog vóór een kind wordt geboren, worden we bang gemaakt voor wat er kan misgaan. We doen allerlei tests en als het kind er eenmaal is, doen we alles om problemen zo snel mogelijk op te sporen. Met als gevolg dat steeds meer kinderen een tekort vertonen. En dat we dus steeds meer moeten remediëren.

Hoewel er nog niet veel onderzoek naar stress bij kleuters gebeurde, is iedereen ervan overtuigd dat de druk op hen almaar toeneemt. Er wordt daarbij constant vergeleken met anderen, maar dat niet ieder kind op hetzelfde tempo ontwikkelt, wordt vaak vergeten. Wanneer je voortdurend hoort dat wat je doet, niet goed genoeg is, dan ga je twijfelen. Met als gevolg dat zelfs bij de allerjongsten reeds faalangst opduikt.

Niet naar het eerste leerjaar willen, is daarvan een voorbeeld. Zal je kleuter het echter op die manier stellen? Meestal niet, je merkt het vooral aan zijn

gedrag. Niet geïnteresseerd zijn in werkblaadjes, opnieuw duimzuigen of bedplassen en – wanneer die tijd eraan komt – geen zin hebben om een leuke boekentas uit te zoeken.

Faalangst ontstaat omdat je falen ervaart. Bij kleuters vooral omdat de mensen rondom hen het tekortschieten benoemen. (Bij oudere kinderen komt het ook voor, namelijk door te kritisch zijn voor zichzelf.) De kleuter merkt dat mama en papa niet tevreden zijn, dat de juf corrigeert, dat hij of zij extra moet oefenen – allemaal dingen die de zin in ‘leren’ aantast.

Robby is zo’n jongetje. Ik ken hem al langer, net omdat hij minder vlot ontwikkelt dan zijn klasgenootjes. Hij kan zijn doen en laten niet zo goed sturen, krijgt het allemaal niet goed geregeld. Dat merk je in zijn gedrag (vaak te boos, te hevig) en in zijn vaardigheden (tekenen en kleuren gebeurt nog wat ‘stuntelig’, de juiste woorden vinden om te vertellen waar hij mee bezig is, blijkt nog moeilijk). Je ziet wel zijn frustraties: een oefenblaadje dat niet lukt, onmacht wanneer hij niet wordt begrepen. Vaak met een uitbarsting tot gevolg. Groot is dan ook mijn verbazing dat men ervan overtuigd is dat Robby best mee overschakelt naar het eerste leerjaar. „Laat hem toch proberen”, vinden de juffen, maar dan liefst in

het buitengewoon onderwijs, waar de groepen kleiner zijn. „Hij kan het eerste leerjaar overdoen als dat nodig is”, zeggen de ouders, die hem op de reguliere school willen houden. Ik blijf de enige die daar vragen bij stelt. De druk op Robby zal volgend jaar (te) groot zijn, faalervaringen zijn voorspelbaar, zijn reacties daarop – lees moeilijk doen – eveneens. Ik houd mijn hart vast.

Mogen we niet meer zeggen wat een kind niet goed kan? Uiteraard wel. Maar het waardeoordeel dat eraan vasthangt – te horen dat je kind onder het klasgemiddelde presteert, is voor veel ouders een nachtmerrie – is een probleem. Ook de overtuiging dat met meer inspanning alles alsnog zal lukken, is er mijns inziens teveel aan. Alsof alles een kwestie is van willen. Met kinderen die willen zowel als ouders die willen, want ook zij worden be- en veroordeeld.

Tot slot gaat er teveel aandacht naar presteren en kunnen, te weinig naar zijn en beleven. Dat leer ik alvast van kinderen. Andrew – eveneens derde kleuterklas – zag ik gisteren voor het eerst. Ook bij hem maakt men zich zorgen over zijn niet-presteren. Hijzelf is onverstoort. Hij geniet volop van de baboesjka’s in mijn praktijk: in elkaar, uit elkaar, ieder poppetje krijgt een naam, zijn geduld is eindeloos. Zo in het leven staan, geweldig!”